

Parlamentul
Republicii Moldova

DGJ-01 nr. 510
24 decembrie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative
(combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și aspecte conexe acestora)

(nr. 381 din 17.12.2024)

Direcția generală juridică a examinat **în mod prioritar** proiectul de lege menționat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996 și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și comunică următoarele.

I. Evaluarea generală a proiectului de lege:

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, fapt ce corespunde art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit notei de fundamentare, proiectul de lege a fost elaborat în vederea perfecționării cadrului normativ național referitor la combaterea actelor de corupție care se manifestă în contextul specific al desfășurării unor scrutine electorale, activitatea coruptibilă din domeniul electoral având un șir de trăsături particulare care o disting față de alte tipuri de acte de corupție și o fac mai dificil de combătut.

3. Totodată, este de menționat că prin Hotărârea nr. 25/2024 cu privire la confirmarea rezultatelor și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova, Curtea Constituțională a reținut că numărul cazurilor de corupere a alegătorilor raportat de autoritățile de investigație și cuantumul mijloacelor financiare sechestrate scot în evidență amploarea fără precedent a acestui fenomen. În acest sens, Curtea a reținut că ar putea fi îmbunătățite mecanismele legale de combatere a corupției electorale, astfel încât să fie acestea efective, având în vedere și modalitățile inedite ale cazurilor înregistrate la acest scrutin. De asemenea, Curtea a notat că autoritățile trebuie să depună toate eforturile pentru a preveni asemenea cazuri la scrutinele viitoare, având în vedere persistența acestui fenomen în cadrul perioadelor electorale.

În acest context, Curtea îi solicită Parlamentului să îmbunătățească mecanismele legale existente în conformitate cu raționamentele hotărârii Curții Constituționale.

4. Potrivit art. 47 alin. (6) din Regulamentul Parlamentului, la proiectul de act normativ se anexează rezultatele expertizelor și cercetărilor efectuate în cadrul elaborării, precum și rezultatele consultării publice a proiectului.

În corespundere cu art. 32 alin. (1) și alin. (5¹) din Legea nr. 100/2017, proiectul actului normativ, însoțit de nota de fundamentare, urmează a fi transmis spre avizare autorităților publice centrale responsabile de aplicarea prevederilor conținute în proiect și instituțiilor interesate, în funcție de obiectul de reglementare precum și reprezentanților societății civile, care prezintă autorului proiectului avize și recomandări la proiect.

II. Privitor la conținutul proiectului de lege și respectarea normelor de tehnică-legislativă comunicam următoarele :

1. La Art. I, ce abrogă alin.(3) al art. 27 din Legea nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații, atenționăm că nota de fundamentare nu conține argumente justificative care să fie obiective și pertinente privind condițiile ce au impus abrogarea măsurilor speciale de investigații, finalitățile urmărite și impactul proiectului, contrar prevederilor art.30 din Legea nr.100/2017, or nota de fundamentare trebuie să conțină argumente justificative care să fie analizate sub aspectul relevanței, actualității și oportunității. Considerăm că abrogarea normelor propuse de proiect ar putea duce la aplicarea acestor măsuri în mod arbitrar sau disproporționat.

2. La Art. II, ce modifică Codul penal al RM:

1) Cu referire la dispoziția de conținut, întru corespunderea uzanței legislative și a prevederilor art. 42 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, urmează ca textul „nr. 985-XV din 18 aprilie 2002” să se substituie cu textul „nr. 985/2002”.

2) **La pct. 2, ce modifică art. 181¹,** atenționăm că sancțiunea aplicată prin amendă persoanei juridice, propusă prin proiectul de lege în mărime „de la 9000 la 11000 unități convenționale”, urmează a fi analizată sub aspectul proporționalității sancțiunilor alin. (1¹) al aceluiași articol. În acest sens, este de observat că pentru persoana juridică, amenda este în mărime de la „9000 la 13000 de unități convenționale”.

3. La Art. IV, ce modifică Codul de procedură penală al RM:

1) cu referire la completarea art. 20 cu alin. (5), în ceea ce privește desfășurarea procesului penal în cazurile prevăzute de art.181, art.181¹, art.181², art.181³ din Codul penal, și anume că urmărirea penală să fie terminată în cel mai scurt timp, însă nu mai mult de 4 luni, iar cauzele penale se vor examina în prima instanță în cel mult 3 luni, iar în instanța de apel în cel mult 2 luni, atenționăm că norma urmează a fi revăzută prin prisma principiului fundamental al procesului penal privind dreptul la un proces echitabil garantat de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 1950, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.1298/1997, care reglementează că „Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa”. În acest sens, menționăm că această normă urmărește asigurarea celerității termenilor în soluționarea cauzelor, însă aplicarea acesteia poate genera dificultăți practice și riscuri în privința echității procesului penal.

Totodată, observăm că la acest articol au fost abrogate alineatele (5) și (6). În acest sens, urmează a se indica corect completarea acestuia cu alin. (4¹), astfel fiind în corespundere cu prevederile art. 62 alin. (1¹) din Legea nr. 100/2017, care prevăd că în cazul completării actului normativ cu unul sau mai multe elemente structurale noi, acestea primesc numărul sau litera elementului structural de același tip (parte, carte, titlu, capitol, secțiune, subsecțiune, paragraf, articol, alineat, punct, subpunct, literă sau diviziune a acesteia) care le precedă, la care se adaugă indicii respectivi.

2) La art. 223, atenționăm că se propune completarea acestuia, cu un conținut similar ce este prevăzut la Art. II pct. 20 din proiectul de lege nr. 349 din 28.11.2024 (perfecționarea mecanismului de confiscare a bunurilor infracționale). Astfel, întru evitarea suprapunerilor/dublării de norme, sugerăm autorului revizuirea acestuia prin prisma celor invocate.

4. La Art. V, ce modifică Legea nr. 294/2007 privind partidele politice:

1) Pentru a asigura conformitatea cu cerințele de precizie ale normei juridice, propunem ca, în conținutul **punctului 1**, care vizează modificarea articolului 8 alineatul (1) litera d) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, textul „art. 352¹” să fie înlocuit cu „art. 352¹ alin. (1)”.

2) Completarea articolului 8 cu un nou alineat (2¹) atribuie competențe Curții Constituționale, Ministerului Justiției și Serviciului de Informații și Securitate, obligându-le să se expună privind conformitatea partidelor politice cu prevederile legale în termen de 30 de zile de la depunerea setului de documente de către partidul politic la Agenția Servicii Publice. În acest sens, considerăm necesară consultarea autorităților menționate cu privire la acest subiect.

3) Cu referire la norma propusă pentru articolul 8 alineatul (2¹) litera c) atragem atenția la textul „*vor prezenta un aviz privind conformitatea partidului politic cu prevederile legale*”. Tot aici la litera c) este stabilit că Serviciul de Informații și Securitate „*va comunica*”. Pentru a evita neconcordanțele și eventualele interpretări ambigue, recomandăm utilizarea uniformă a termenilor.

Tot aici, propunem după textul „art. 3 alin. (1) și (5)” să se scrie cuvintele „*din prezenta lege*”.

4) La punctul 3, formulările precum „*argumentele ce atestă gravitatea încălcărilor admise de către partidul politic*” și „*existența pericolului iminent de producere a unor consecințe iremediabile*” nu oferă claritatea necesară normei juridice, ceea ce poate genera interpretări eronate sau utilizări abuzive.

Referitor la ultima propoziție din alineatul (3) al articolului 21, propunem eliminarea acesteia, deoarece, conform procedurii procesuale de examinare a cauzelor, citarea părților pentru audieri este deja prevăzută ca parte a procesului.

La alineatul (8) al articolului 21, constatăm caracterul potențial coruptibil al termenului „*încălcări grave ale legii*”. Norma nu specifică procedura prin care se constată aceste „*încălcări grave ale legii*”, ceea ce poate crea incertitudine în aplicare. Deoarece, nici norma de la alineatul (3), la care se face trimitere, nu definește explicit ce se înțelege prin aceste încălcări există riscul ca norma să fie folosită pentru a suprima opoziția politică, afectând pluralismul și democrația.

5. La Art.VI, ce modifică Codul contravențional al RM:

1) cu referire la dispoziția de conținut, în scop de rigoare redacțională, urmează ca după sursa publicării să se introducă textul „art. 100”.

2) la pct. 6, art. 400 alin. (1) urmează a fi completat cu textul „art. 47”, prin care Ministerul Afacerilor Interne va fi autoritatea competentă ce va constata și va examina soluționarea cauzelor contravenționale privind coruperea electorală pasivă. În acest sens, atenționăm că la moment, potrivit art. 401, contravențiile privind coruperea electorală pasivă prevăzute la art. 47¹ se constată și se examinează de către Centrul Național Anticorupție. Prin urmare, întru evitarea dublării de competențe a autorităților, sugerăm autorului de act normativ să revadă norma respectivă prin prisma celor invocate.

6. La Art. VII, ce modifică Codul electoral:

La **punctul 4** termenul „în scopuri determinate” este vag și poate genera interpretări subiective sau abuzive. Prin urmare, este necesar să se definească explicit ce tip de scopuri sunt permise în acest context. Tot aici, recomandăm să se introducă un termen clar în care CEC sau consiliile electorale trebuie să aprobe sau să refuze operațiunile financiare, pentru a preveni blocajele.

7. La Art. VIII, ce modifică Codul serviciilor, media audiovizuale:

Remarcăm că norma art.17 alin.(4) lit. a) și b) al Codului serviciilor media audiovizuale instituie modalități de protejare a spațiului audiovizual național. Interdicția de a difuza oricare program, fără o deosebire de conținut, considerăm a fi disproporțională, aceasta conducând inclusiv la efecte de ordin economic asupra furnizorilor/distribuitorilor de servicii media.

Oportunitatea examinării proiectului de lege ține de competența Parlamentului.

 Tatiana MALAI,
Șef adjunct Direcție generală

ex. Tatiana Rotaru
tel: 022 820 583

ex. Elena Geru
tel: 022 820 580